

13 JAAR NA DE ZELFMOORD VAN JUSTIN FASHANU

'IT'S
FUCKED UP'

Justin Fashanu pleegde op 2 mei 1998 op 37-jarige leeftijd zelfmoord. De eerste voetballer die voor zijn homoseksuele geaardheid uitkwam, kende een even getroebleerd als gepijnigd bestaan.

DOOR MARK VAN DEN HEUVEL

Journalist Brian Deer citeert rechtstreeks uit het onderzoek van *detective first class* Glenn Case. Zijn verslagen leggen tot in detail alle gebeurtenissen bloot die de avond van 23 maart 1998 plaatsvonden.

Het appartement van Justin Fashanu in Ashton Woods, Maryland, VS, staat blauw van de marihuanarook. Mike is er, Steve, Tiffany en Carol, DJ en nog een jongen, allemaal tussen de zestien en achttien jaar oud. Ze drinken bier, een illegale bezigheid voor minderjarigen in deze staat en ze draaien joints. Op televisie is een *ballgame*, Nirvana, de band van dat moment, loeit door de speakers. Appartement 2C houdt open huis. Fashanu, 37 jaar en door een kapotte knie uitgerangeerd als voetballer, heeft de *kids* verteld dat hij 28 jaar is. Dat hij als mede-eigenaar van een nieuwe voetbalclub, de Maryland Mania, op zoek is naar enthousiaste medewerkers. En dat ze met elkaar moeten praten...

Niet alleen zijn leeftijd, ook al het andere is gelogen. Fashanu heeft geen enkel aandeel in de Mania. Hij wordt gezien als een mogelijke optie voor de functie van coach en zou wellicht ook het management kunnen versterken, maar niets is nog zeker. Contracten zijn er niet. Fashanu lult maar wat.

Het leven van Justin Fashanu is een aaneenschakeling van afwijzingen; zijn sportieve carrière is kapot gemaakt door homofoben als Brian Clough, althans, zo voelt hij dat zelf. Clough haalt de veelbelovende Fashanu op negentienjarige leeftijd van Norwich City naar Nottingham Forest, voor een recordbedrag van één miljoen pond. Niet veel later zal Fashanu door de legendarische manager worden uitgesolden voor een 'a bloody poof' (flikker). In zijn autobiografie doet Clough verslag van een gesprek dat hij had met Fashanu nadat hem ter oren was gekomen dat zijn sterspeler een

graag geziene gast was in allerlei *gay bars*.

'Waar ga je naartoe als je een brood wilt kopen?' vroeg ik hem.

'Naar de bakker, hoogstwaarschijnlijk,' antwoordde hij.

'En waar ga je naartoe voor een lamspoot?'

'Naar de slager.'

'Juist. Dus waarom blijf je dan in hemelsnaam naar al die homotenten gaan?'

DJ, zeventien jaar, is met afstand de knapste jongen aanwezig op het feestje bij Fashanu thuis. Om half tien 's avonds vraagt hij Fashanu of hij even mag telefoneren. De Engelsman begeleidt de jongen naar de telefoon in de slaapkamer. DJ belt eerst zijn vriendin, Laura. Totdat hij opschrikt en het gesprek abrupt afsluit. Een hand van Fashanu bevindt zich op plaatsen waar DJ dat niet had verwacht.

'Ik hou meer van vrouwen,' zegt hij, zonder boos te worden. 'I'm not gay.'

'Sorry,' haast Fashanu zich te zeggen. 'Het zal niet meer gebeuren.'

DJ gelooft hem. Daarna belt hij zijn moeder, Julie. Het wordt geen lang gesprek, DJ zegt dat-ie aan het feesten is, dat-ie geen vervoer heeft en dat-ie verder niet kan praten, waarop z'n moeder de verbinding verbreekt. Boos.

Ook al heeft DJ maar drie flesjes bier gedronken, toch is hij om een uur of elf helemaal gesloopt en vraagt aan Fashanu of hij bij hem op de bank mag *crashen*. Dat mag. 'Certainly, of course, no problem.' DJ valt meteen in slaap.

Als hij wakker wordt, ligt hij bij Fashanu in bed. Z'n onderbroek zit rond z'n knieën en z'n gastheer ligt 'm te pijpen. DJ schreeuwt heel hard: 'Nee!' Hij springt op, kleedt zich aan en holt naar buiten.

DJ is verkracht, dat weet hij meteen voor honderd procent zeker. Huilend loopt hij naar huis, samen met zijn moeder doet hij onmiddellijk aangifte. Ook wordt DJ in het ziekenhuis medisch onderzocht.

De presentatie van de Nederlandse glossy *L'HOMO* twee weken geleden werd opgeluisterd door een keur aan topvoetballers en ex-voetballers, zoals Demy de Zeeuw, Jevgeni Levchenko, Kenneth Perez en Ronald de Boer. Allemaal braken ze een lans voor de acceptatie van de homoseksuele sporter. Niet dat er in de voetbalwereld tot nu toe overigens ook maar één speler uit de kast is gekomen, want als ze dat doen zijn de gevolgen soms niet te overzien. 'Ik denk dat homoseksuele voetballers vooral uit angst niet uit de kast durven komen,' zei Ajacied De Zeeuw tijdens de presentatie van *L'HOMO* (van de makers van *Linda*). 'Bang als ze vermoedelijk zijn voor het verbale geweld in de stadions.' En Willem II-speler Levchenko, voormalig partner van Victoria Koblenko: 'Ik vond het leuk om mee te werken aan een *fotoshoot* voor *L'HOMO* juist omdat er nog altijd zo'n groot taboe op dit onderwerp rust. De voetbalwereld is een mannenwereld, een

MARADONA: 'JULLIE MOETEN NIET DENKEN DAT IK HOMO BEN. IK HOU ALLEEN VAN VROUWEN'

echte machowereld, daarom durven homoseksuele spelers niet uit te komen voor hun ware geaardheid, denk ik.'

Een kwestie die oud-tennisser John van Lottum uitermate bevreemdt, ook als hij kijkt naar zijn eigen sport. 'Bij de tennisvrouwen zijn in de loop der jaren genoeg speelsters uit de kast gekomen, dat is daar volkomen geaccepteerd. Maar bij de mannen heeft nooit iemand dat gedaan. Dat is ronduit bizar, het is procentueel onmogelijk dat iedereen hetero is.'

Bij de productie van de eerste *L'HOMO* twee jaar geleden kregen de makers een publicitair duwtje in de rug van de EO, die een heuse *pin up-affaire* ontketende rond *hunk* Arie Boomsma. Omdat de presentator schaars gekleed had geposeerd voor de glossy werd hij door zijn homofobische werkgever voor drie maanden geschorst. Zogenaamd om z'n zonden te overdenken... Kijkcijferkanon Boomsma koos eieren voor z'n geld en werkt tegenwoordig bij de KRO.

Wie herinnert zich niet Diego Maradona, die tijdens het WK in Zuid-Afrika als bondscoach van Argentinië de volgende vraag kreeg voorgeschoteld: 'U houdt erg van lijfelijk contact met uw spelers, *I see lot's of hugs and kisses. Can love help win the World Cup?* En houdt u van nature van lichamelijk contact met uw spelers, of heeft u dat zichzelf aangeleerd tijdens uw actieve carrière?'

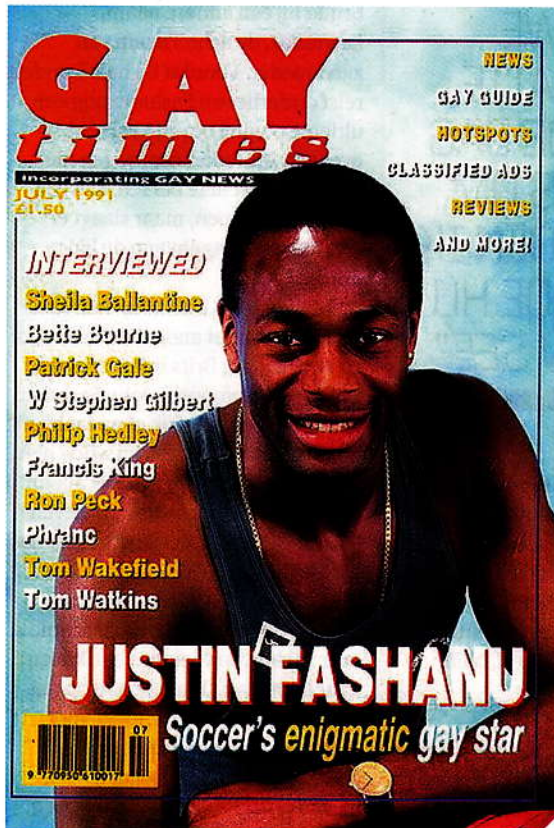
Het antwoord van Maradona, die de vragensteller met steeds groter wordende ogen aankeek, liet zich niet moeilijk raden. 'Jullie moeten niet denken dat ik homo ben,' zei hij wel drie keer achter elkaar. 'Ik hou alleen van vrouwen. Mijn vriendin heet Victoria, zij is 31 jaar, blond en heel mooi.'

Wie Maradona zo hoorde keuvelen, werd weer even teruggeworpen in de tijd. Gelukkig hebben we tegenwoordig geen macho's als Maradona nodig, laat staan baanbrekende scheidsrechters als Ignace van Swieten en John Blankenstein, om erop te wijzen dat heus niet alle homo's alleen maar van ballet en opera houden.

De magie van Maradona is uitgewerkt, de machocultuur waaruit hij afkomstig is schrijft hem voor om homoseksuele voetballers te ridiculiseren, maar zijn rigide opvattingen zijn niet langer van deze tijd. Barcelona en ook Duitse clubs als Borussia Dortmund, Hertha BSC en VfB Stuttgart hebben tegenwoordig officiële, homoseksuele supportersverenigingen.

In Nederland mogen we ons gelukkig prijzen met (ex-)spelers als Levchenko, De Zeeuw, De Boer en Perez, intelligente jongens, die een goede zaak herkennen als ze er één zien. In Engeland was vorig jaar niet één (!) speler bereid om publiekelijk een anti-homofobische campagne van de FA te ondersteunen, waarna de actie moest worden uitgesteld.

Justin Fashanu staat bekend als de eerste voetballer die openlijk uitkwam voor zijn homoseksuele geaardheid, in 1990. In Nederland kennen we ook John de Bever. En Wensley Ton, voormalig speler van Helmond Sport, die in de *Gay Krant* een boekje opendeed over de voetbalwereld in het algemeen en zijn ware geaardheid in het bijzonder. 'Als ik nu betaald voetbal zou spelen, zat ik ook nog in de kast. Als openlijke homo sta je alleen in de voetballerij. En wat denk je van het publiek? Zodra de toeschouwers weten dat je

gay bent, hoef je je in het stadion niet meer te vertonen. Ik kan de spreekkoren wel verzinnen.'

Die mening wordt niet door iedereen gedeeld. Volgens Manuel Neuer, de gevierde doelman van Schalke 04, zouden homoseksuele voetballers en masse uit de kast komen. 'De fans zullen daar geen *item* van maken. Als de desbetreffende spelers zich gewoon uiten, zou dat een pak van hun hart zijn. En voor de fans is de prestatie op het veld het belangrijkste.'

De Zweedse competitie heeft sinds kort zijn eigen homoseksuele voetballer. Anton Hysén, zoon van voormalig international en oud-PSV'er Glenn Hysén, staat onder contract bij Utsiktens BK en in gesprek met het Zweedse magazine *Offside* kwam de twintigjarige middenvelder vorige maand uit de kast. 'Ik ben er zeker van wie ik ben,' zei Hysén, die overwegend positieve reacties kreeg na zijn *coming-out*. 'Zo ben ik nou

eenmaal geboren. Ik heb niks te verbergen.'

Z'n seksuele geaardheid is 'no big thing', aldus Hysén en niemand zal hem tegenspreken. Ware het niet dat in de antieke voetbalwereld nog altijd andere wetten gelden; in de kleedkamer is het moeilijk overleven als andersgezinde. Kennelijk.

De eerste haatmails heeft Hysén inmiddels mogen ontvangen. Van iemand die aan de clubleiding schreef: 'Zolang er een flikker meedoet bij jullie, kom ik niet meer naar wedstrijden kijken.'

'Ik zou niet weten wat ik aan de situatie kan veranderen,' reageerde Hysén. 'Moet ik nu soms in een hoekje gaan zitten huilen voor hem?'

Over één ding zijn speler, vader en trainer het eens: het verhaal van Anton Hysén zou eigenlijk helemaal geen verhaal mogen zijn. Want waarom zouden we ons druk maken over de seksuele geaardheid van een voetballer? Dat doen we in andere sporten toch ook niet?

Heeft natuurlijk ook alles te maken met de FIFA. Zolang alleenheerser

cialis stammen namelijk nog uit een tijd dat homoseksualiteit bij de wet verboden was...

Hysén: 'Als je er echt over na gaat denken, is het allemaal behoorlijk vreemd. *It's so fucked up, the whole thing*. Want waar zijn alle anderen? 'Sommige mensen kunnen niet overweg met homoseksualiteit. En racisten hebben een probleem met immigranten. Stel, een club toont belangstelling voor mij. Maar opeens gaat de *deal* niet door omdat de coach erachter komt dat ik homoseksueel ben. Dan is dat hun probleem en niet het mijne.'

In karakterologisch opzicht verschillen Diego Maradona en Sepp Blatter niet zo veel van elkaar.

Als *detective first class* Glenn Case de volgende morgen, 24 maart 1998, aanbelt bij appartement 2C aan de Oakland Lane in Ashton Woods, toont Fashanu zich uiterst behulpzaam. Enigszins verrast zelfs door het bezoek van de politie, zegt Fashanu dat DJ de nacht inderdaad bij hem heeft doorgebracht. Maar

HYSÉN OVER ZIJN COMING-OUT: 'IK BEN ER ZEKER VAN WIE IK BEN. ZO BEN IK NOU EENMAAL GEBOREN. IK HEB NIKS TE VERBERGEN'

Sepp Blatter het niet kan laten om een beetje lacherig te reageren als hem wordt gevraagd hoe strikt de regels van het conservatieve Qatar nageleefd zullen worden ten aanzien van homo's tijdens het WK in 2022, weet een hele bevolkingsgroep meteen weer dat hun geaardheid niet serieus wordt genomen in de hoogste regionen van de voetbalwereld. De belevingswereld van de jonge, moderne voetballer Hysén, staat haaks op die van de 75-jarige, vastgeroeste potentiaat Blatter. En dat is ook niet zo gek, hoor. Sommige offi-

dat er voor de rest niks opvallends is gebeurd. Het enige wat Fashanu heeft gehoord, zegt hij, was het dichtslaan van de deur toen de jongen 's ochtends naar huis was gegaan.

'Bent u homoseksueel?' vraagt Case. 'Nee,' zegt Fashanu.

Case: 'Mogen we u onderwerpen aan een leugentest?'

Fashanu: 'Geen enkel probleem.'

Case: 'Mogen we een bloedtest afnemen?'

Fashanu: 'Maar natuurlijk.'

Als Case, een absolute voetballeek,

een paar dagen later de naam 'Justin Fashanu' invoert op zijn computer, krijgt hij meteen een *Out List* met beroemdheden voorgeschoteld, die openlijk voor hun seksuele geaardheid zijn uitgekomen. Op die lijst ziet hij staan: Justin Fashanu, profvoetballer.

Ook staat Fashanu 99ste in *the Pink Paper's* Top 500 van beroemde lesbiennes en homo's.

Case leest een quote van Fashanu, over hoe hij in 1990 uit de kast is gekomen, in een interview met *the Sun* ('1M Football Star: I'm Gay'). 'Door mezelf in de allerslechtste krant te *outen* en sterk en positief te blijven over mijn homoseksualiteit, dacht ik echt dat ze me verder met rust zouden laten.'

Als vervolgens uit forensisch onderzoek blijkt dat er zaad van Fashanu is aangetroffen in het rectum van DJ, dat hij dus geen condoom heeft gebruikt bij zijn daad, denkt Case: hoe sterk en positief kun je zijn over jouw seksualiteit?

Als Case op donderdag 2 april, acht

FASHANU: 'JA, WE HADDEN EEN RELATIE, MAAR DE VOLGENDE DAG BEGON HIJ OPEENS OM GELD TE VRAGEN. TOEN IK 'NEE' ZEI, REAGEERDE HIJ MET: 'YOU WAIT EN SEE''

dagen na zijn eerste bezoek, weer op de stoep staat bij Fashanu, maar nu met een huiszoekingsbevel, blijkt de vogel gevlogen. Het aanvullende bewijs kan Case vergeten. De vraag 'Waarom ik?' waar DJ na de traumatische ervaring mee worstelt, blijft altijd onbeantwoord.

Op 15 april 1998 duikt Justin Fashanu weer op in Engeland. In een poging om ondergedoken te blijven, ge-

bruikt hij een andere naam, Lawrence, de achternaam van zijn moeder. Voordat hij naar Londen reist onderneemt Fashanu nog een ultieme poging om zijn verhaal, over een Amerikaanse jongen die hem probeert af te persen, aan een krant te verkopen, maar slaagt er niet in om zijn agent aan de lijn te krijgen.

Ook broer John Fashanu, oud-voetballer van onder andere Wimbledon en tweevoudig Brits international, krijgt een telefoontje. John Fashanu viel zijn broer openlijk af nadat hij uit de kast kwam. Sterker, hij wilde hem niet meer kennen en zei over Justin: 'My gay brother is an outcast.' Zeven jaar lang heeft hij geen contact gehad met Justin. In 1998 ontkent hij het bestaan van Justin niet langer.

'Ik denk dat ik me daar altijd schuldig over zal blijven voelen,' zegt John daar later over. 'Want ik had op dat moment vermoedelijk meer voor Justin kunnen doen dan ik heb gedaan. De avond voordat hij zelfmoord pleegde, ging mijn telefoon. Ik nam op, maar de beller zei niks. Ik kon hem horen ademen, ik voelde dat het een familielid was. Ik voelde dat het Justin was. Maar ik heb hem geen helpende hand toegestoken. Ik heb de telefoon neergelegd en dacht alleen maar: daar zal je hem weer hebben.'

Twee dagen later wordt Justin Fashanu gevonden in een opengebroken garage in de Londense wijk Shoreditch, waar hij zichzelf heeft opgehangen met behulp van een elektriciteitskabel. De uren voor zijn zelfmoord bracht Fashanu door in een gaysauna, Chariots, waar hij volgens ooggetuigen een vrolijke indruk maakte.

In zijn afscheidsbrief blijft Fashanu alle aantijgingen ontkennen. 'Ik wil hierbij zeggen dat ik die jongeman nooit seksueel heb misbruikt,' schrijft hij. 'Ja, we hadden een relatie, met wederzijds goedkeuren, maar de volgende dag begon hij opeens om geld te vragen. Toen ik 'nee' zei, reageerde hij met: 'You wait and see.' ●

JUSTIN FASHANU

Geboren: 19 februari 1961, Hackney, Londen

Overleden: 2 mei 1998, Shoreditch, Londen

Carrière

Seizoen	Club	Duels	Goals
1978-'81	Norwich City	90	35
1980	Adelaide City	5	3
1981	Adelaide City	6	2
1981-'82	Nottingham Forest	32	3
1982	Southampton	9	3
1982-'85	Notts County	64	20
1985-'87	Brighton & Hove Albion	16	2
1988	Los Angeles Heat	12	5
1989	Edmonton Brickmen	26	17
1989-'90	Manchester City	2	-
1990	Milwall	5	-
1990	Southall	6	1
1991-'93	Torquay United	41	15
1993	Airdrieonians	16	5
1993	Trelleborg	1	-
1993-'94	Heart of Midlothian	11	1
1995-'96	Adelaide City	-	-
1996-'97	Miramar Rangers	18	12
1997	Atlanta Ruckus	-	-

